Lublin, Zamość, Kazimierz – a kultúra reneszánsza

Lublin

Lublin

A Lublini vajdaság felfedezését érdemes Kelet-Lengyelország legnagyobb városában, Lublinban kezdenünk. Lublin történetéről ma is rengeteg műemlék és hagyomány tanúskodik, ezért évről évre rengetegen keresik fel ezt a gyönyörű várost. Az Óváros lenyűgöző épületeinek több mint 70%-a eredeti állapotában maradt fenn. Lublin szívébe két kapu vezet: a Krakowskie Przedmieście („Krakkói előváros") utca felől a Krakkói-kapu, a Lublin jelképének számító Várhegy felől pedig a Várkapu (Brama Grodzka). A város festői műemlékeinek döntő többsége a reneszánsz idején keletkezett, de barokk és klasszicista stílusú, sőt, középkori is akad közöttük. Itt született Henryk Wieniawski hegedűvirtuóz, és itt játszódik *A lublini mágus*, Isaac Bashevis Singer Nobel-díjas író regénye. Az idelátogatók szívesen megállnak a főtér közepén álló épület előtt, ahol Báthory korától kezdve a nemesi legfelsőbb bíróság működött, ma pedig elegáns házasságkötő terem. Nagy népszerűségnek örvend még a gazdagon díszített, reneszánsz Klonowic-ház, a domonkos bazilika és kolostor, amelynek díszes belseje még emlékszik az 1569-ben megkötött lengyel-litván unió aláírásának pillanatára, a Szent Mihály plébániatemplom lebontása után keletkezett Plac Po Farze tér, a különlegesen szép Lublini

Főszékesegyház, valamint az egykori jezsuita épületegyüttes részét képező Trinitárius-torony, amelynek tetejéről csodálatos kilátás nyílik az egész városra.

Zamek Lubelski

Lublini utunk kihagyhatatlan állomása a Várhegy. A Várban található a Nemzeti Múzeum, amely magába sűríti a többkultúrájú vidék történetét, valamint a 14. századi Szentháromság-kápolna, amelynek belsejében máig fennmaradtak a 15. századi rutén-bizánci falfestmények. Ez az egyik legfontosabb ilyen jellegű lengyelországi műemlék, amely egyébként szintén tanúja volt a Lublini Unió aláírásának. A Szentháromság-kápolna melletti erődtorony szintén látogatható. Kilátóteraszáról az Óváros festői háztetőire pillanthatunk le, és láthatjuk a Podwale (Sáncalja) utcai örökmécsest is, amely a II. világháborúban meggyilkolt zsidók és a teljesen elpusztult zsidónegyed emlékére ég.

Muzeum Wsi Lubelskiej

Lublin kulturális térképén fontos helyet tölt be a Lublini Falumúzeum, amely a környéki falvak és kisvárosok17–20. századi történetén és mindennapi életén kalauzol végig bennünket. A nagy, parkszerű területen összegyűjtött faépületek, mezőgazdasági szerszámok és egyéb használati tárgyak, valamint a 20. század harmincas éveit idéző kisváros már-már elfelejtett történelmi korokba repítenek vissza. Az élményt még teljesebbé teszik a múzeum területén rendezett programok – a kaszálás, aratás, tollfosztás vagy a táncmulatság. Így nemcsak láthatjuk, hogyan dolgoztak és szórakoztak eleink, hanem részt is vehetünk az élő hagyományok ápolásában.

Lublin fontos művelődési intézménye a Kultúrák Találkozása Központ, amely kiállító- és hangversenyterem, mozi és színház is egyben. A köznyelv csak Épülő Színháznak hívja, mivel a tervei már 1974-ben megszülettek, de az építése csak negyven évvel később fejeződött be. A kezdeményezők célkitűzése ugyanis nem talált megfelelő anyagi támogatásra. Végül az Európai Unió támogatásából, Bolesław Stelmach díjazott terve alapján sikerült megépíteni Kelet-Lengyelország legkülönlegesebb művelődési központját, amely izgalmas építészeti megoldásaival és gazdag programjával hódítja meg a régió lakosait és a turistákat.

Carnaval Sztukmistrzów

Lublin, amely a Lengyel Történelmi Emlékhely címre is rászolgált, a művészetek és a kultúra rajongóinak egyik kedvenc városa. Kulturális ajánlatát évente megrendezett fesztiválok és események egészítik ki. A legfontosabbak ezek közül A Kultúra Éjszakája, az Open City, A Mágusok Karneválja, a Jagelló Vásár és az Európai Ízek Fesztiválja.

Zamość

A UNESCO Világörökség listáján szereplő Zamośćot Báthory hadvezére és kancellárja, Jan Zamoyski alapította 1580-ban. Eredetileg erődnek tervezték. A gazdag Zamoyski család székhelye azonban hamarosan többkultúrájú, nyitott várossá vált. Ma az egész világról érkeznek ide turisták.

Zamość

Zamość megtekintését érdemes a Nagypiactérrel (Rynek Wielki) kezdenünk, amely ma számos szabadtéri rendezvénynek ad otthont. Négyzet alakban épült, minden oldala 100 m hosszú. Fölé magasodik az impozáns Városháza, amely megépítése pillanatától máig a városvezetőség székhelyéül szolgál. Magas tornya és reprezentatív lépcsősora rendkívül jellegzetessé teszi. A színes és díszes reneszánsz polgárházak övezte piactéren ma is vásárokat, fesztiválokat és hagyományőrző eseményeket rendeznek. A házak árkádjai alatt és pincéiben működő kávéházak, üzletek és galériák hagyományos kirakataikkal csábítják a vendégeket és a vásárlókat. A zamośći éttermekben érdemes a helyi specialitásokat keresnünk; ilyen például a csalánleves, a cebularz (hagymás lepény), a gryczak (hajdinafasírt) vagy a gyümölcsös pirog, más néven derelye.

Gryczak

Nyáron a helyiek és a turisták a Nagypiactér kerthelyiségeit keresik fel, télen, sötétedés után pedig a városi jégpályán csodálják a színes fényeket. A nagypiactéri örmény házak belsejében működik a Zamośći Múzeum, amely a város és a Zamoyski család történetét mutatja be. Az egyik főtéri házban, a Városházával majdnem szemben művészeti galéria (Galeria BWA) működik, ahol Lengyelország egyik legnagyobb könyvillusztráció-gyűjteményét csodálhatjuk meg.

Érdemes elnéznünk a Nagypiactér melletti kisebb terekre: a Sótérre (Rynek Solny) és a Víztérre (Rynek Wodny). A Sótéren régen valóban elsősorban sót árultak. A Víztér nem volt piac; a neve onnan származik, hogy a városfalak közelében tűzvédelmi okokból egykor nagy víztartály volt. A tér középpontjában szökőkút található, amelyet az egykori gazdag polgárok házai vesznek körül.

Rynek Wielki w Zamościu

Mint már említettük, Zamość többkultúrájú város volt, amiről nemcsak a Nagypiactér örmény házai tanúskodnak. Az 1610-ben épült zsinagóát nemrég gyönyörűen újjáépítették. Fenntartója a Zsinagóga Központ Zsidó Örökségvédő Alapítvány, amely interaktív kiállítást szentelt a Zamość környéki zsidóság történetének.

A város gyönyörű katolikus műemlékeivel is érdemes megismerkednünk. A legnagyobb a zamośći székesegyház, amelynek építésze a város tervezője, Bernardo Morando volt, és ma a legcsodálatosabb lengyel reneszánsz templomok közé tartozik. A főhajó és a mellékhajók mennyezetének gyönyörű stukkódíszei az ún. lublini reneszánsz stílus jegyében készültek. A székesegyház berendezése, így a Szent Tamás apostolt – a város és a Zamoyski család védőszentjét – ábrázoló főoltár már barokk stílusjegyeket mutat. A templom alapítója természetesen Jan Zamoyski volt, aki számos győztes csatája után fogadalmi ajándékként ajánlotta fel a székesegyházat. Itt nyugszik a Zamoyski-birtok és Zamość összes ura is. Az egykori káptalan és a Zamoyski-család kincseit ma a Zamośći Főegyházi Múzeum korszerűen berendezett kiállításán tekinthetjük meg.

Feltétlenül nézzük meg a város védműveit és a részüket képező kapukat: a Szczebrzeszyni-, a Lublini- és a Lwówi-, vagyis Lembergi-kaput. Az erődépítmények egy része belülről is megtekinthető. Érdemes végighaladnunk a VII. Bástya mellől induló föld alatti turistaúton, amely egy fél kilométeres erődszakasz belsejében halad végig. Nagy élményt jelenthet még a Fegyvertár Erőd- és Fegyvermúzeum, amelyben izgalmas, interaktív megoldásokkal bővített

hadtörténeti kiállításokat tekinthetünk meg három épületben: a Fővezéri Fegyvertárban és Lőszerraktárban, valamint a Szczebrzeszyni-kapu melletti, függönnyel eltakart föld alatti pavilonban.

Zamość

A rekonstruált védműveket sok történelemrajongó látogatja, és hagyományőrző eseményeket is rendeznek bennük. Az egyik legnépszerűbb ilyen rendezvény a Zamośći Erődostrom, amely évről évre rengeteg hagyományőrzőt és több ezer nézőt vonz a városba. Az eseménysorozat színes felvonulásokból és seregszemlékből, valamint természetesen látványos ostromjelenetekből áll, amelyek különböző korokon viszik végig a közönséget a kozák-tatár betöréstől az 1655-es svéd „özönvízen" át egészen az 1830–31-es szabadságharc (az ún. novemberi felkelés) idejéig.

Zamośći programunk bővelkedni fog látnivalókban, de ha marad időnk, mindenképpen nézzünk el a festői Városi parkba, amely szintén az egykori erődrendszer egy részét foglalja magába.

A „fővezéri városban" az iskolás csoportoknak és a kisgyerekes családoknak is különleges élményt nyújt a több mint százéves Állatkert, a régió egyetlen ilyen jellegű intézménye. Az utóbbi években jelentős fejlődésen ment keresztül, így ma több mint 320 állatfaj él itt a korszerű állatházakban és kifutókban.

A turisták előszeretettel használják a kerékpárutakat is, amelyek keresztül-kasul szelik a várost, és izgalmas helyeken vezetnek végig, így a városnézés is aktív programmá válhat. Zamość

további hatalmas előnye, hogy a Roztocze-vidék közvetlen közelében található, ahol csodálatos természeti környezetben pihenhetünk és kaphatunk új erőre.

Orkiestra Symfoniczna im. Karola Namysłowskiego

Zamość gyönyörű történelmi városa ma már nem zárt erőd, hanem élhető, látványos és vendégváró közösség. Sokféle programlehetőséget kínál, tiszteli és ápolja történelmi örökségét. Ma is hagyományos vásárokat rendez, és régóta támogatja művészeit és művészeti intézményeit, így a Karol Namysłowski Szimfonikusokat, Lengyelország legrégebbi szimfonikus zenekarát, amelynek tevékenysége kezdettől fogva Zamośćhoz kötődik.

Kazimierz Dolny Nad Wisłą

Kazimierz Dolny

A Visztula-part löszfennsíkján épült Kazimierz Dolny régóta fontos helyet foglal el a művészek és az utazók szívében. Ez a gyönyörű városka számtalan festményt, fényképet és filmet ihletett meg. Valóban különleges, festői hangulatú a város szerény méretű reneszánsz főtere, történelmi kútja, díszes polgárházai – a Przybyła- és a Celej-ház, a Főtéren működő Visztula-menti Múzeum, az Aranyműves Múzeum, a számtalan művészeti galéria, a hangulatos árkádok és a koros plébániatemplom, amely ma is maga köré gyűjti a város lakóit. Kazimierz Dolny tökéletes választás azoknak, akik szép természeti környezetben pihennek a legjobban: ők a közeli szurdokokban tehetnek hosszú gyalogtúrákat. De a képzőművészetek szerelmesei is el lesznek ragadtatva az itt megtekinthető kiállításoktól. A Két Part Film- és Művészeti Fesztivál a mozirajongók ünnepe, akik a filmvetítések mellett élőben találkozhatnak kedvenc színészeikkel, rendezőikkel és forgatókönyvíróikkal. A fesztivált több mint két évtizede változatlan érdeklődés övezi. A városka minden évben vendégül látja a Népi Zenekarok és Népdalénekesek Országos Fesztiválját, ahol egész Lengyelország népi együttesei versengenek egymással a kazimierzi főtér közepén, és rengeteg nézőt vonzanak a színpad köré. A rendezvény az ideutazók kedvencei közé tartozik.

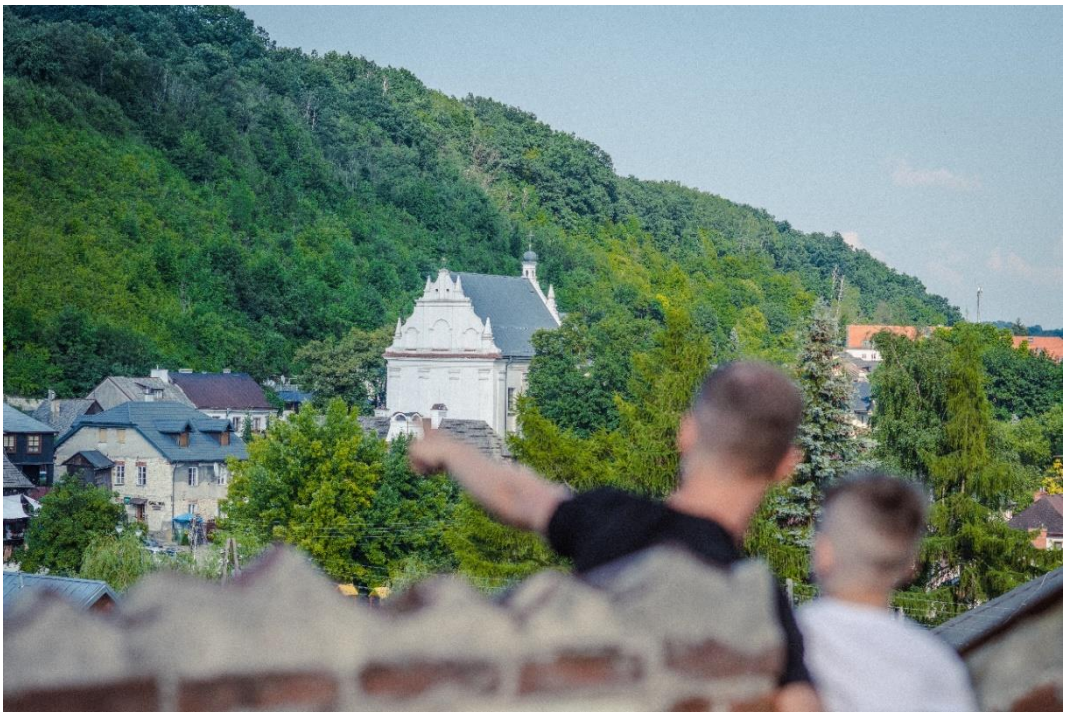

Kazimierz Dolny

A Lublini vajdaság számos festői várossal és városkával büszkélkedhet. Több nemzet története és többféle építészeti stílus fonódik itt össze, és mindenhol rengeteg kulturális esemény várja a kikapcsolódni vágyókat. Ha pedig az ideutazó jobban is megismerkedik a régió lakóival, a jövőben is szívesen visszatér majd erre a hangulatos, szépséges vidékre.

Kazimierz Dolny

Dorota Lachowska